

მარინე მინდორაშვილი

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლია ძეგისაური

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ბიზნეს სტატისტიკა პრეპანდემიურ და პანდემიის პერიოდებში: საქართველო და ევროკავშირი

სტატიაში განხილულია ბიზნეს სტატისტიკის ბუნების, გამოშვების, შუადღეუხი მოხმარებისა და დამატებული ღირებულების დინამიკა პრეპანდემიურ და პოსტპანდემიურ პერიოდებში საქართველოსა და ევროკავშირის კვლევებზე დაყრდნობით. შედარებითი ანალიზის საფუძველზე გამოვლენილია ძირითადი განსხვავება და მსგავსება საქსტატისა და ევროსტატის მეთოდოლოგიურ მიდგომებსა და პრაქტიკაში.

საკვანძო სიტყვები: ბიზნეს სტატისტიკა, ბუნება, გამოშვება, შუადღეუხი მოხმარება, დამატებული ღირებულება.

სტრუქტურული ბიზნეს სტატისტიკა (SBS) აღწერს ბიზნესის სტრუქტურასა და ქცევას ქვეყანაში. საქსტატის პრაქტიკაში ბიზნეს სტატისტიკის პოპულაცია მოიცავს ყველა აქტიურ საწარმოს, რომელთა ეკონომიკური საქმიანობა დაკავშირებული არ არის ეკონომიკური საქმიანობის სახეების ეროვნული კლასიფიკატორის NACE Rev. 2-ის შემდეგ სექციებთან: K – საფინანსო და სადაზღვევო საქმიანობები; O – სახელმწიფო მმართველობა და თავდაცვა, სავალდებულო სოციალური უსაფრთხოება; T – შინამეურნეობების, როგორც დამქირავებლის, საქმიანობები; არადიფერენცირებული საქონლის და მომსახურების წარმოება შინამეურნეობების მიერ საკუთარი მოხმარებისთვის; U – ექსტერიტორიული ორგანიზაციების საქმიანობა.

რაც შეეხება ევროპის ბიზნეს სტატისტიკას, ის აერთიანებს NACE Rev.2-ის B - N სექციებს და სექცია S-ის 95-ე განყოფილებას, მოიცავს მრეწველობას, მშენებლობას, სადისტრიბუციო ვაჭრობას და სხვა სერვისების უმეტესობას და გამორიცხავს ეკონომიკურ აქტივობებს, როგორიცაა: სოფლის მეურნეობა, მეტყევეობა და მეთევზეობა; საჯარო მმართველობა; განათლება; ჯანმრთელობა და სოციალური მუშაობა; ხელოვნება, გართობა და დასვენება. ასევე გამოორიცხულია ფინანსური და სადაზღვევო საქმიანობა მათი სპეციფიკიდან გამომდინარე. ასევე, აღსანიშნავია ევროპული მოკლევადიანი ბიზნეს სტატისტიკა (შემოკლებით STS), რომელიც ყველაზე ოპერატიულად გამოქვეყნებული სტატისტიკაა და ასახავს უახლეს ტენდენციებს ბიზნეს სტატისტიკაში. STS-ის ძირითადი უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ ეს მონაცემები საანგარიშო თვის დამთავრებისთანავე არის ხელმისაწვდომი. როგორც წესი, STS-ის მაჩვენებლები თვიური პერიოდულობით ქვეყნდება, თუმცა ზოგიერთი ინდიკატორი (შრომის დანახარჯები, მომსახურების ბრუნვა, მომსახურების ფასები) კვარტალური პერიოდულობით არის ხელმისაწვდომი.

მოკლევადიანი სტატისტიკის მაჩვენებლების წარმოებას საქსტატი მხოლოდ ახლა იწყებს. ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობის ყოველთვიური და ნამუშევარი საათების კვარტალური ინდექსების გაანგარიშება წარმოადგენს საქართველოს ოფიციალური სტატისტიკის სისტემის 2020-2023 წლების სტრატეგიით განსაზღვრულ ერთ-ერთ პრიორიტეტულ აქტივობას, რომელიც მიმდინარეობდა ევროკავშირის პროგრამა Twinning-ის პროექტის ფარგლებში.

2010-2019 წლებში ბრუნვის, გამოშვების, შუალედური მოხმარებისა და დამატებული ღირებულების ნომინალური მაჩვენებლები განუხრელად იზრდებოდა. მაგალითად, ამ პერიოდში ბრუნვა 4.5-ჯერ გაიზარდა, გამოშვება და შუალედური მოხმარება 3.6-ჯერ, ხოლო დამატებული ღირებულება 3.5-ჯერ. საშუალოწლიური მატების ტემპი ამ 10 წლის განმავლობაში

ბრუნვისთვის იყო დაახლოებით 18%, გამოშვებისა და შუალედური მოხმარებისთვის 14%, ხოლო დამატებული ღირებულებისთვის 13%. მოცემულ პერიოდში შუალედური მოხმარება გამოშვების 51%-ია, ხოლო დამატებული ღირებულება შესაბამისად, 49%. ნიშანდობლივია, რომ ამ 10 წლის მანძილზე გამოშვება ბრუნვის 52%-მდეა, თუმცა მკვეთრი კლება ფიქსირდება კონკრეტულად 2018-19 წლებში, როდესაც ეს მაჩვენებელი ჯერ 48% გახდა და შემდეგ 44%-მდე დაეცა. ოთხივე მაჩვენებლის ჯაჭვურ ზრდებში წინა წელთან შედარებით განუხრელი მატება ფიქსირდება, თუმცა განსაკუთრებული გამოდგა 2011 წელი, როდესაც ჯაჭვური მატება ბრუნვისთვის იყო დაახლოებით 50%, გამოშვებისა და შუალედური მოხმარებისთვის 45-50%, ხოლო დამატებული ღირებულებისთვის 38%.

საბოლოო ჯამში, ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2020 წელს, გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 4.9 პროცენტით გაიზარდა და 114.3 მილიარდი ლარი შეადგინა. კლების ტენდენციით ხასიათდება ბიზნეს სექტორის პროდუქციის გამოშვების მაჩვენებელი. 2020 წელს მისი მოცულობა 46.2 მილიარდი ლარით განისაზღვრა, რაც 2.7 პროცენტით ჩამორჩება წინა წლის მაჩვენებელს.

ბიზნეს სექტორის ბრუნვის მოცულობა 2021 წელს, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 29.6 პროცენტით გაიზარდა და 148 მილიარდი ლარი შეადგინა. ზრდის ტენდენციით ხასიათდება ბიზნეს სექტორის პროდუქციის გამოშვების მაჩვენებელიც. 2021 წელს მისი მოცულობა 54.7 მილიარდი ლარით განისაზღვრა, რაც 18.3 პროცენტით აღემატება გასული წლის მაჩვენებელს.

2019-21 წლებში 62%-მდე გაიზარდა მსხვილი საწარმოების ბრუნვის მოცულობა საშუალო და მცირე საწარმოების შემცირების ხარჯზე (18 და 20%-მდე). თუმცა, მსგავსი ტენდენცია სათავეს იღებს 2016 წლიდან და ის უშუალოდ არ უკავშირდება პანდემიას.

2012-16 წლებში საწარმოთა ზომის მიხედვით ბრუნვის სტრუქტურაში სტაბილური ზრდის ტემპები ფიქსირდება, დინამიკა გრძელდება 2017-19 წლების პიკური ზრდებით და 2020 წლის დრამატული ვარდნით სამივე ზომის საწარმოებისთვის. 2021 წელს ყველაზე მაღალი ზრდა აჩვენა მსხვილმა, შემდეგ საშუალო და ბოლოს მცირე საწარმოებმა. როგორც მოსალოდნელი იყო, კრიზისული სიტუაციიდან ყველაზე სწრაფად მსხვილი საწარმოები გამოვიდნენ.

2020 წელს გამოშვების ტემპი მთლიანობაში თითქმის 3%-ით დაეცა, რაც ძირითადად მსხვილი საწარმოების გამოშვების თითქმის 7%-იანმა ვარდნამ განაპირობა. მატება უმნიშვნელო იყო (0.1%), საშუალო საწარმოებში. 2010-21 წლებში ბრუნვის ზრდის ტემპი საგრძნობლად აჭარბებდა გამოშვების ტემპს მთლიანობაში (ჩამორჩებოდა მხოლოდ მცირე საწარმოების შემთხვევაში).

ფაქტობრივად, როგორც პანდემიამდე, ისე პანდემიის დროს რეგიონების მიხედვით ბრუნვის სტრუქტურაში ლიდერობს თბილისი, აჭარა, ქვემო ქართლი, იმერეთი, სამეგრელო-ზემო სვანეთი. ნიშანდობლივია, რომ პანდემიის დროს თბილისის წილი კიდევ უფრო გაიზარდა (2.1%-ით), რაც აჭარაში ტურისტული ბიზნესის ბრუნვის შემცირებით არის გამოწვეული (1.9%-ით).

აღსანიშნავია, რომ პანდემიის დროს თბილისისა და აჭარის გამოშვების წილი შემცირდა (1.1% და 1.0-ით), ხოლო ქვემო ქართლის - გაიზარდა 1.7%-ით.

2010-19 წლებში იკლებდა, თუმცა ლიდერობდა ვაჭრობა, 2018 წლამდე მეორე ადგილზეა მრეწველობა, 2018 წლიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა ხელოვნება და გართობა (აზარტული თამაშების ხარჯზე საქმიანობის ხვედრითი წილი 36.6%-მდე გაიზარდა) და მესამე ადგილზეა მშენებლობა. პანდემიური 2020 და 2021 წლები ხასიათდებოდა როგორც ვაჭრობის, ისე მშენებლობისა და ტრანსპორტის წილების კლებით, თუმცა ეს კლება მკვეთრი არ იყო.

2010-19 წლებში ბიზნეს სექტორის პროდუქციის გამოშვებაში ლიდერობს დამამუშავებელი მრეწველობა (30-28 პროცენტი), ვაჭრობა (20 პროცენტამდე) და მშენებლობა (16-18 პრო-

ცენტი). პანდემიის წლებში ლიდერი დარგები უცვლელია, თუმცა მცირდება მრეწველობის, მშენებლობის და ტრანსპორტირების დარგების წილები.

2020 წელს წინა წელთან შედარებით გამოშვების ზრდის ტემპები ჯამურად შემცირდა 114-იდან 97%-მდე, განსაკუთრებით დიდი ვარდნა იყო მომსახურების სფეროში: განთავსების საშუალებები, ადმინისტრაციული მომსახურების სფეროები, ხელოვნება, დასვენება და გართობა და სხვა სერვისები. გამოშვების საშუალოწლიური ზრდის ტემპები საქმიანობის სახეების მიხედვით 1.05-დან 1.17-ის ფარგლებშია. ყველაზე მაღალი ზრდა აჩვენა სოფლის მეურნეობამ, მას მოსდევს მშენებლობა, განათლება და ხელოვნება, დასვენება და გართობა.

ბიზნეს სექტორის შუალედური მოხმარების სტრუქტურაში უდიდესი წილი მსხვილ საწარმოებს აქვთ. პერიოდის დასაწყისიდან მსხვილი საწარმოების წილი 2020 წლისთვის 10%-ით შემცირდა, ამ პერიოდში მცირედ, 2-3%-ით გაიზარდა საშუალო საწარმოების წილი შუალედურ მოხმარებაში, ხოლო მცირე საწარმოების წილის ზრდა საგრძნობი იყო, დაახლოებით 8%. საგულისხმოა, რომ პანდემიურ 2020-ში მხოლოდ უმნიშვნელო ცვლილებები დაფიქსირდა შუალედური მოხმარების სტრუქტურაში საწარმოთა ზომის მიხედვით. სახელდობრ, გაიზარდა საშუალო და მცირე ზომის საწარმოების წილი და შემცირდა მსხვილი საწარმოების წილი. 11-წლიან მონაკვეთში უკვე შეიძლება ჩამოყალიბებულ ტენდენციაზე საუბარი. კერძოდ, შუალედურ მოხმარებაში წლიდან წლამდე იკლებს მსხვილი საწარმოების წილი, ხოლო საშუალო და მცირე საწარმოებისა - იზრდება. თუ ასე გაგრძელდება, 30-იან წლებში მცირე საწარმოები ჩაანაცვლებენ მსხვილი საწარმოების მოწინავე სტრუქტურულ პოზიციებს.

ბიზნეს სექტორის შუალედური მოხმარების სტრუქტურის მსგავსად, დამატებული ღირებულების სტრუქტურაში უდიდესი წილი მსხვილ საწარმოებს აქვთ. საგულისხმოა, რომ პანდემიურ 2020-ში მხოლოდ უმნიშვნელო ცვლილებები დაფიქსირდა დამატებული ღირებულების სტრუქტურაში საწარმოთა ზომის მიხედვით. სახელდობრ, გაიზარდა საშუალო და მცირე ზომის საწარმოების წილი და შემცირდა მსხვილი საწარმოების წილი.

პანდემიურ 2020 წელს განსაკუთრებულ ცვლილებებს ადგილი არ ჰქონია როგორც შუალედური მოხმარების, ისე დამატებული ღირებულების სტრუქტურის დინამიკაში, კლება მინიმალური იყო მსხვილ საწარმოებში, რაც კომპენსირდა საშუალო და მცირე საწარმოების ხარჯზე.

რეგიონების მიხედვით ბიზნეს სექტორის შუალედური მოხმარების სტრუქტურის მსგავსად, დამატებული ღირებულების სტრუქტურაში ერთპიროვნულად ლიდერობს თბილისი, მას მოსდევს აჭარა, ქვემო ქართლი და იმერეთი.

საქმიანობის სახეების მიხედვით დამატებული ღირებულების სტრუქტურაში ლიდერობს შემდეგი დარგები: საბითუმო და საცალო ვაჭრობა (22-24%), მრეწველობა (20-21%), მშენებლობა (16-17%) და ტრანსპორტი და დასაწყობება (10-11%). 2020 წელს ამ საქმიანობებს კლება არ შეხებია, გარდა ტრანსპორტისა (-0.7%). ყველაზე მეტად შემცირდა განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფის და საკვების მიწოდების საქმიანობები (-2.5%).

2018 წელს, ევროკავშირის ბიზნესის აბსოლუტური უმრავლესობა (98.9%) იყო მიკრო ან მცირე საწარმოები, სადაც 50 ადამიანზე ნაკლები იყო დასაქმებული. აქ საქმიანობდა არაფინანსური ბიზნესის სამუშაო ძალის თითქმის ნახევარი (49.0%) და იქმნებოდა დამატებული ღირებულების მესამედზე მეტი (35.8%). 2018 წელს ევროპის ბიზნეს ეკონომიკაში 40 000 მსხვილი საწარმო იყო (0.2%), სადაც დასაქმებული იყო სამუშაო ძალის მესამედზე მეტი (35.0%) და იქმნებოდა დამატებული ღირებულების 47.2%.

2019 წელს ევროკავშირის არაფინანსური ბიზნესის სფეროში მოქმედი საწარმოების უმეტესი ნაწილი (99.8%) იყო მიკრო, მცირე და საშუალო საწარმოები (SME) - დაახლოებით 22.4 მილიონი - ერთად მათ შექმნეს ევროკავშირის ფარგლებში გამომუშავებული დამატებული ღირებულების 52.3%. ევროკავშირის 10 საწარმოდან 9-ზე მეტი (93.1%) იყო მიკრო საწარმო (დასაქმებული იყო 10-ზე ნაკლები ადამიანი) და არასაფინანსო ბიზნეს ეკონომიკაში მათ მი-

ერ შექმნილი დამატებული ღირებულების წილი საგრძნობლად დაბალი იყო, დაახლოებით ერთი მეხუთედი (18.5%).

მცირე და საშუალო ბიზნესის ყველაზე თვალშისაცემი ნიშანია მათი წვლილი დასაქმებაში. 2019 წელს ევროკავშირის არაფინანსური ბიზნეს ეკონომიკის სამუშაო ძალის არანაკლებ ორი მესამედი (64.3%) დასაქმებული იყო მცირე და საშუალო ბიზნესში. დაახლოებით 20.3 მილიონი ადამიანი მუშაობდა მცირე და საშუალო ბიზნესში სადისტრიბუციო ვაჭრობის სექტორში, 15.6 მილიონი მრეწველობაში და 11.0 მილიონი მშენებლობაში; ერთად, ამ სამმა აქტივობამ მცირე და საშუალო ბიზნესის არასაფინანსო ბიზნესის ეკონომიკის სამუშაო ძალის დაახლოებით 55.4% უზრუნველყო.

2019 წელს ევროკავშირის მიკრო საწარმოებში უფრო მეტი ადამიანი იყო დასაქმებული, ვიდრე ნებისმიერი სხვა ზომის საწარმოებში მომსახურების სფეროში, გარდა ტრანსპორტისა და შენახვის, საინფორმაციო და საკომუნიკაციო სერვისებისა და ადმინისტრაციული და დამხმარე მომსახურების საქმიანობებისა. 2019 წლის კვლევის შედეგად, ევროკავშირის არაფინანსური ბიზნეს ეკონომიკის 23.2 მილიონი საწარმოდან მეოთხედზე მეტი (24.7%) კლასიფიცირებული იყო სადისტრიბუციო ვაჭრობაში (საავტომობილო ვაჭრობა, საბითუმო ვაჭრობა და საცალო ვაჭრობა), ხოლო ხუთიდან ერთი (19.1%) იყო პროფესიული, სამეცნიერო და ტექნიკური საქმიანობის წარმომადგენელი. ბევრმა ბიზნესმა ისარგებლა აუტოსორსინგით, რაც ნაწილობრივ ხსნის სერვისების ზრდას.

არაფინანსური ბიზნეს ეკონომიკის სამუშაო ძალა 2019 წელს ევროკავშირში 131.5 მილიონს აღემატება და ის მთლიანი დამატებული ღირებულების (ფაქტორული ფასით) სახით 6 851 მილიარდ ევროს გამოიმუშავებს.

2019 წელს დამატებული ღირებულების თვალსაზრისით, არაფინანსური ბიზნეს ეკონომიკის NACE Rev. 2 სექციებს შორის ყველაზე მოცულობითი იყო A-F სექციების წარმოება: ევროკავშირში 2.0 მილიონზე მეტმა საწარმომ გამოიმუშავა დაახლოებით 1 999 მილიარდი ევროს დამატებული ღირებულება, ხოლო დაასაქმა 30.2-მდე მილიონი ადამიანი. სადისტრიბუციო სავაჭრო საწარმოებს ჰქონდათ დასაქმების სიდიდით მეორე წილი: ამ საწარმოებმა დაასაქმეს 29.4 მილიონზე მეტი ადამიანი და გამოიმუშავეს 1 282 მილიარდი ევროს დამატებული ღირებულება. პროფესიულ, სამეცნიერო და ტექნიკურ საქმიანობას მესამე ადგილი უკავია დამატებული ღირებულებით (597,4 მილიარდი ევრო), მაგრამ ის მხოლოდ მეხუთე ადგილზეა სამუშაო ძალით (11,4 მილიონი ადამიანი), ადმინისტრაციული და დამხმარე სერვისების (13,9 მილიონი ადამიანი) და მშენებლობის (12,7 მილიონი ადამიანი) შემდეგ.

Covid-19-ის შემაკავებელი ზომები დროისა და სიმკაცრის მიხედვით სხვადასხვანაირად იცვლებოდა ევროკავშირში, ამიტომ, მათი გავლენა საცალო ვაჭრობაზეც განსხვავებული იყო.

2020 წლის მარტ-აპრილში ევროკავშირში საცალო ვაჭრობის დონე საშუალოდ წინაკრიზისული დონის 80%-მდე დაეცა. რიგ ქვეყნებში (მაგალითად, ბელგია, დანია, გერმანია, ნიდერლანდები, ავსტრია, ფინეთი) ვარდნა იყო ზომიერი, აღდგენა - შედარებით სწრაფი და კრიზისამდელ დონეს უკვე გადააჭარბა 2020 წლის მაისში. თუმცა, უფრო მძიმედ დაზარალდა კიდევ რამდენიმე ქვეყანა (საფრანგეთი, იტალია, კვიპროსი, ლუქსემბურგი) და მათ გაჯანსაღებას უფრო მეტი დრო დასჭირდა. ევროკავშირი და ევროზონა კრიზისამდელ დონეს 2020 წლის აგვისტოში დაუბრუნდნენ. მომდევნო თვეებში აღდგენის პროცესი გაგრძელდა, გარდა 2021 წლის იანვრისა და თებერვლის რეცესიისა. 2022 წლის იანვარში ევროკავშირის ყველა ქვეყანამ, პორტუგალიისა და სლოვაკეთის გარდა, აღადგინა ან თუნდაც აშკარად გადააჭარბა 2020 წლის თებერვლის გაყიდვების დონეს.

Covid-19 კრიზისმა, რომელიც დაიწყო 2020 წლის გაზაფხულზე, ძლიერი და მოულოდნელი გავლენა მოახდინა საცალო ვაჭრობაზე. 2020 წლის მარტსა და აპრილში საცალო ვაჭრობის მთლიანი მოცულობა შემცირდა შესაბამისად 9.2%-ით და 11.2%-ით. თუმცა მნიშვნელოვანი განსხვავებები იყო კვების და არასასურსათო პროდუქტებში. კვების პროდუქტების გაყიდ-

ვები სუპერმარკეტებში გაიზარდა მარტში, ხოლო არასასურსათო პროდუქტების გაყიდვა შემცირდა. აპრილში პროდუქტების ყველა ჯგუფში დაფიქსირდა გაყიდვების მკვეთრი კლება.

საავტომობილო საწვავის გაყიდვაზე ყველაზე დიდი გავლენა იქონია კრიზისმა და მრავალრიცხოვანმა შემაკავებელმა ზომებმა, როგორიცაა კარანტინი და პირადი კონტაქტების შეზღუდვა. საწვავის გაყიდვა მკვეთრად შემცირდა მარტში (-23,1%) და 2020 წლის აპრილში (-25,7%). 2020 წლის ბაფხულში გაყიდვები გარკვეულწილად აღდგა, მაგრამ შემოდგომაზე კვლავ დაეცა. ამჟამად გაყიდვების დონე 2020 წლის თებერვლის დონის მხოლოდ 97.1%-ია. ინტერნეტ გაყიდვები უკვე რამდენიმე წელია გაიზარდა. Covid-19 კრიზისმა კიდევ უფრო გააძლიერა ეს ტენდენცია და ამ არხის მეშვეობით გაყიდვები საკმაოდ დინამიურად გაიზარდა 2020 წლის აპრილსა და მაისში. ევროპულ ქვეყნებში მაღაზიების გახსნის შემდეგ, ინტერნეტ გაყიდვების დინამიკა რამდენადმე შეფერხდა ბაფხულში, თუმცა კვლავ გაიზარდა 2020 წლის შემოდგომაზე და ზამთარში. 2021 წლის ბაფხულში ინტერნეტ გაყიდვები კვლავ დაეცა, თუმცა შემდეგ საკმაოდ მაღალ დონეზე დარჩა (30%-ზე მეტი ვიდრე Covid-19-ის კრიზისამდე).

2008 წლის გლობალურმა ფინანსურმა კრიზისმა დრამატული გავლენა მოახდინა ბიზნეს სტატისტიკის სტრუქტურულ მაჩვენებლებზე. 2008 წლის იანვრიდან 2009 წლის იანვრამდე, ევროკავშირის საცალო ვაჭრობის მთლიანი მოცულობის ინდექსი 2,2 პუნქტით დაეცა, ხოლო 2020 წლის მარტსა და აპრილში ის თითქმის 22 პუნქტით შემცირდა. 2020 წლის გაზაფხულზე კლება გაცილებით მკვეთრი იყო, აპრილში, ავტომობილების საწვავის ინდექსი 46 პუნქტით შემცირდა, სხვა არასასურსათო პროდუქტების ინდექსი კი - 35 პუნქტით. ამასთან, საფოსტო შეკვეთები და ინტერნეტის მოხმარება 30 პუნქტით გაიზარდა.

დასკვნა

Covid-19 პანდემია დიდი გამოწვევა აღმოჩნდა როგორც განვითარებული, ისე განვითარებადი სამყაროსთვის. 2008 წლის კრიზისისგან განსხვავებით, საქართველოს ბიზნეს სექტორი ევროპის ქვეყნების ტრენდების ანალოგიურია და ამასთან, გარკვეული თავისებურებითაც ხასიათდება, რაც სხვა შიდა ფაქტორებთან ერთად ბიზნეს სექტორის სტატისტიკის მოცვაში არსებული განსხვავებებით არის განპირობებული.

ლიტერატურა

1. ნინო აბესაძე, სიმონ გელაშვილი, მარინე მინდორაშვილი, ლია ძეზაური – დასაქმების სტატისტიკა საქართველოს ბიზნეს სექტორში პანდემიური შოკების ფონზე, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 100 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“, გვ.17-28.
2. მარინე მინდორაშვილი, ლია ძეზაური – სექტორული ანგარიშების როლი ევროპულ სტატისტიკურ სისტემასთან საქართველოს თანდათანობით დაახლოებაში, იქვე, გვ.309-314
3. სიმონ გელაშვილი, თეონა ხაბეიშვილი – ბიზნესის სფეროში შრომის ანაზღურების მაჩვენებელთა სექტორული სტატისტიკური ანალიზი, იქვე, გვ.97-106
4. Simon Gelashvili, Nino Abesadze, Marine Mindorashvili, Lia Dzebauri - Modern trends of employment in Georgian industry. ბსუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ეკონომიკისა და ბიზნესის გლობალური გამოწვევები და მდგრადი განვითარება“, 21-22 ოქტომბერი, 2022.
5. <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/195/biznes-sektori>
6. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Impact_of_Covid-19_crisis_on_retail_trade#Covid-19_containment_measures_in_Europe

Marine Mindorashvili

*Academic Doctor of Economics, Associate Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Lia Dzebisauri

*Academic Doctor of Economics, Associate Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

Business Statistics in the Pre-Pandemic and Pandemic Periods: Georgia and the European Union

SUMMARY

In the article the dynamics of turnover, output, intermediate consumption and value added of business statistics in the pre-pandemic and pandemic periods are based on studies conducted by Geostat and Eurostat. Based on a comparative analysis, the main differences and similarities of the methodological approaches and practices of Geostat and Eurostat were identified.

Key words: business statistics, turnover, output, intermediate consumption, value added.